

Kā vērtības ieraudzīt skolā?

Solvita Lazdiņa

Skola2030 mācību satura izstrādes vecākā eksperte,
VISC projekta “Mācīties būt” vecākā eksperte –
pētniece, Rīgas pilsētas sākumskolas direktore

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā



NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020



EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds



Dežuranti

Logopēds

Vecāki

Skolotāji

Skolēni

Psihologs

Administrācija

**Uzraudzības
dienestu pārstāvji**

Apkopējas

KAS?

Saimnieks

**Virtuves
darbinieces**

Šoferis

Policists

**Sociālais
pedagogs**

Klasē

Ēdamtelpā

Garderobē

Dabaszinību laboratorijā

Uz sienām

Pagalmā

**Skolotāju
istabā**

KUR?

**Skolas
autobusā**

Gaitenī

Sporta zālē

Tualetē

Vestibilā

Direktora kabinetā

Pasākumos

Sapulcē

**SARUNAS
PAR
BĒRNIEM**

**SKOLOTĀJU
MĀCĪŠANĀS**

**MĀCĪŠANĀS
PROCESS**

VIDE

**KAS
JĀVĒRO?**

**RAKSTĪTIE
DOKUMENTI**

**SARUNAS
AR
BĒRNIEM**

**SAVSTARPĒJĀ
SAZIŅA**

**LĒMUMU
PIEŅEMŠANA**



Skolotāja valoda rakstītajos dokumentos

Izraksts no e-klases žurnāla

Marks ļoti labi un ieinteresēti strādāja stundā, apgūstot īpašības vārdu pakāpes. Nākamajā nedēļā ir plānots pārbaudes darbs. Lai tas izdotos tikpat labi, mums ar viņu vajadzētu tikties pirms tam konsultācijā.

Henrijs labi veica uzdevumu, nosakot vienlīdzīgus teikuma locekļus. Lai labi iesāktais darbs nepiemirstos, lūdzu viņu izpildīt mājas uzdevumu.

Jorenā ir dabas dots stāstnieka talants. Bagāta valoda un lieliska iztēle. Lūdzu, pasekojiet, lai Jorens izlasa *Stikla bērnu* nobeigumu, jo ar paša izdomātu, kaut ļoti interesantu, šoreiz nepietiks.



Skolotāja valoda rakstītajos dokumentos

Izraksts no e-klases žurnāla

Mācību materiālu bojāšana (teksta lapu aprakstīšana, kas padara tās citiem skolēniem neizmantojamas) (negatīvs)

Apzināti nepiedalās mācību darbā: neseko līdz stundas gaitai; nenoraksta teoriju un piemērus no tāfeles; nepilda praktiskos uzdevumus (negatīvs)
(..)

Konsultāciju sākuma kavēšana (negatīvs)

Nav līdz lasāmās grāmatas (negatīvs) Neieradās uz konsultāciju (negatīvs)

Centīgs, apzinīgs darbs mācību stundā (pozitīvs)

Skolotāju valoda un domas, sastopoties ar dažādību klasē

«Daži mani 9. klases skolēni ir 6. klases līmenī. Ja es uzdodu 9. klases uzdevumus, viņi tos nevar izpildīt un nestrādā. Es viņiem gatavoju 6. klases uzdevumus, un viņi priecīgi dara.»



«Es nevaru šajā klasē strādāt. Tur ir vairāk nekā trīs līmeņu. Daži bērni nav šīs klases līmenī.»

Skolotāju valoda un domas, sastopoties ar dažādību klasē

“Man stundās ir tā, ka tie, kas nav lasījuši, sēž pēdējos solos un nepiedalās diskusijā. (Citi skolotāji piebalso, ka tāda prakse ir arī citās skolās.) Vācijā, kad es to izstāstīju, man teica, ka mani tūlīt no darba atbrīvotu. Taču es varu runāt ar tiem, kas strādā. Pārējie nāk atbildēt vēlāk.”

Skolas administrācijas pārstāve



„Pie manis atnāca mācīties zēns, izmests no daudzām skolām, tāds pilnīgs savādnieks. Pirmajā gadā viņš sēdēja stundās un zīmēja skolotājus uz karātavām, visus pēc kārtas, pakāra. Es ar viņu runājos un gaidīju, zēnam patiešām nav bijusi viegla dzīve, mammai ar darbu problēmas. Šogad viņš vairs karātavas nezīmē, jau drusku strādā, vienīgi gadās, ja manis nav skolā, viņš to ierauga, dažkārt aiziet projām. Zinu, ka vēl jau viņš nejūtas droši. (...) Vēl es žāvēju mājās sausiņus. Pērku maizi, sagriežu un žāvēju. Esmu nopirkusi tēju un cukuru. Es zinu, ka manā klasē ir bērni, kas paēd pirmo reizi pie manis, klasē. Viņš taču neēdis nevarēs pastrādāt. Man kolēģe teica, ka es sev kapu roku, sāks kādam sāpēt vēders pēc maniem sausiņiem, atbrauks (kontrolē), un tad es redzēšot. Tāpēc es tos sausiņus skapī turu, nesaku vairs, ejiet, ņemiet, viņi paši zina, ka var iet, vārīt tēju un ēst. Cukurs ir svarīgs, uzreiz var pamācīties, kā kas salds iedzerts.”

Skolotāja Jeļena

Skolotāju valoda un domas

“(..) administrācijas sēdē vieni administrācijas pārstāvji citēja citus administrācijas pārstāvjus, teica, ka skolotājs nedrīkst gūt baudu uz skolēnu rēķina, skolotājs drīkst gūt baudu tikai no rezultāta. Es laikam grēkoju, jo gūstu baudu no skolēniem – es viņus apbrīnoju, mīlu, cienu, es patiesi par viņiem priecājos un no tā prieka gūstu baudu. Skolēniem bija vienkārši jāzīmē darba lapā. Tur sanāca fantastiski darbi, tādi mākslas darbi! Es pilnīgi neatbilstu tam, no kā viņi mani brīdināja. Es patiešām gūstu prieku. Izklausās savtīgi. Tu sajūti, ka bērņā ir talants, tu redzi, kā viņš no dienas dienā atplaukst.”

Skolotāja Daina

Skolotāja valoda un saskarsme ar skolēniem



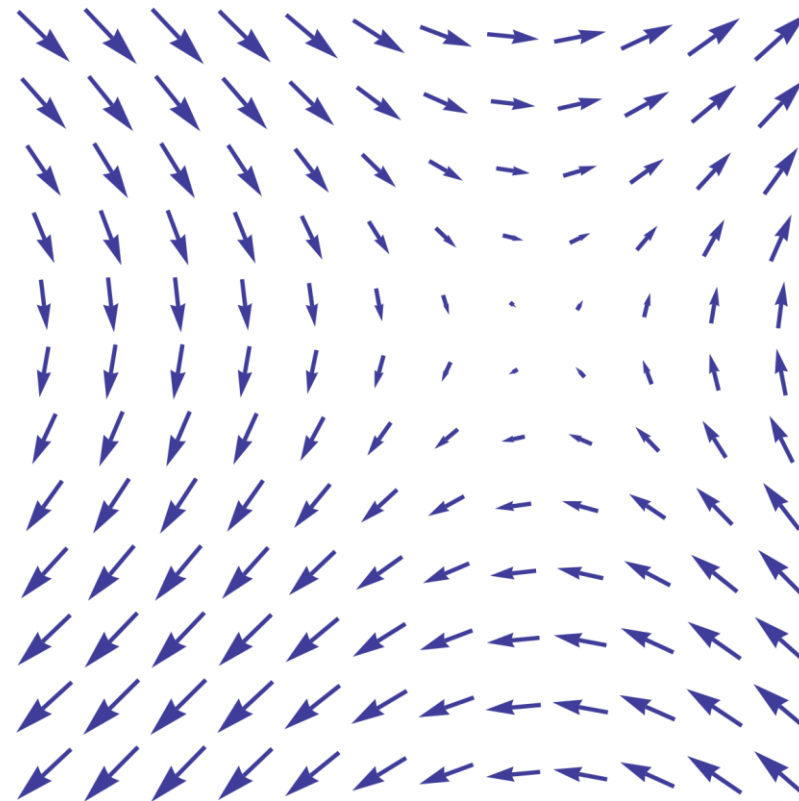
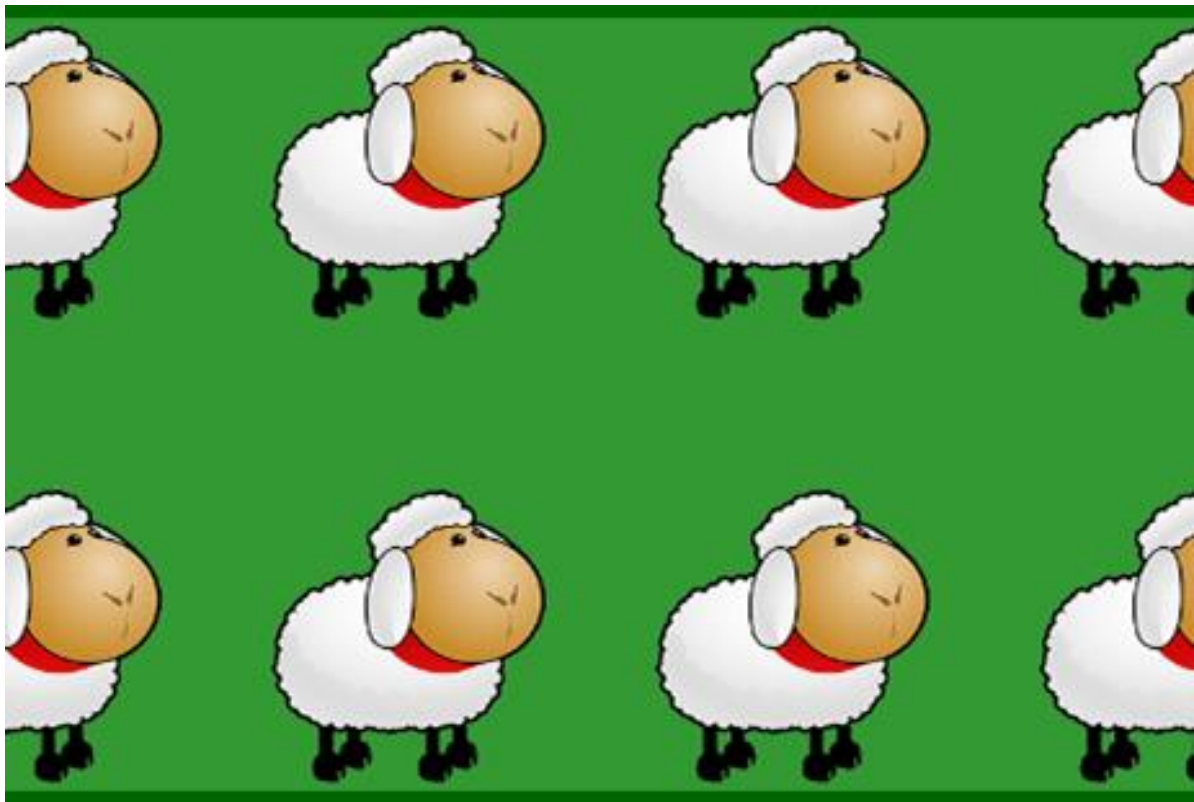
Skolotāju sapulces



Skolotāji mācās



Spēku cīņa un ierastā reproducēšana





Avoti un pateicības

Bird, Cathy (1980) “Deviant labeling in school: the pupils’ perspective”, in Peter Woods (ed.) *Pupil strategies, explorations in the sociology of the school*, London: Crom Helm, pp. 94-107.

Bourdieu, Pierre and Passeron, Jean-Claude (2000) *Reproduction in education, society and culture*, 2nd ed., London: Sage Publications.

Hodkinson, Phil, Biesta, Gert and James, David (2007b) “Understanding learning cultures”, *Educational review* Vol. 59, No. 4: 415-427

Lonka, Kristi (2018) *Phenomenal learning from Finland*, Helsinki: Edita

Rubington, Earl and Weinberg, Martin S. (1968) *Deviance, the interactionist perspective: text and readings in the sociology of deviances*, New York: Macmillan.

Paldies Māra ģimenei, kas atļāva izmantot mūsu kopējo stāstu!

Paldies *David James* par iespēju ieraudzīt un domāt par izglītību kā lauku!